

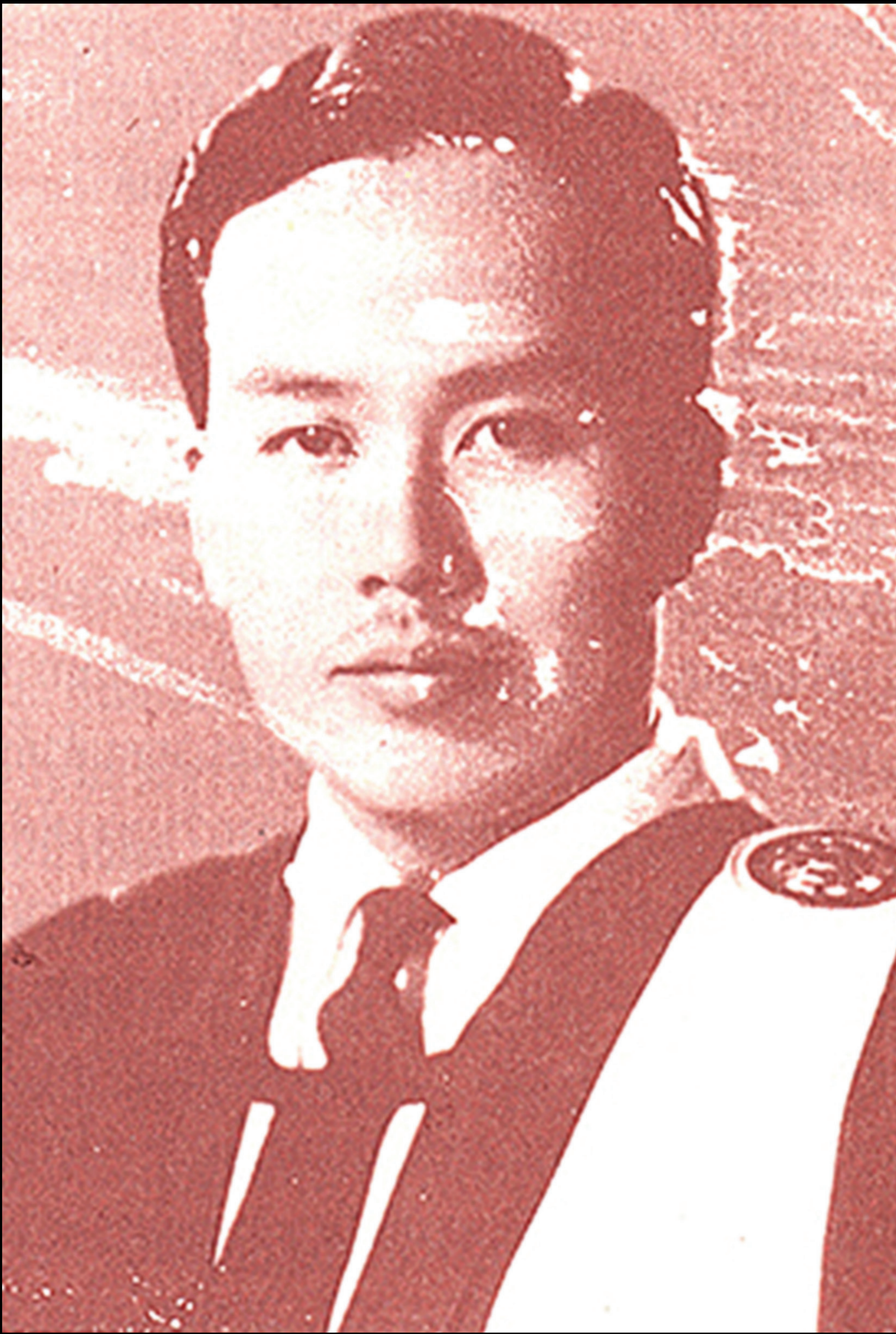
๒๔๙๙ 1956

18 กันยายน กำหนดให้โอนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จาก “องค์กรหรือมหาวิทยาลัยอิสระ” ไปเป็นสถานศึกษาของรัฐ และโอน “พนักงาน” ให้เป็น “ข้าราชการ” สังกัดกรมมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นไป

On 18 September, Thammasat University was transferred from an “Organization or Independent University” and became a state institution. University “staffs” became “Civil Servants” under the Office of Higher Education, Ministry of Education, effective since 1 January 1957.

19 กันยายน ตัวแทนนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมประชุมกับตัวแทนนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อลงมติจัดตั้ง “สหภาพนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย”

On 19 September, Thammasat University representatives attended the joint meeting amongst student representatives from Kasetsart University, Chulalongkorn University, University of Medical Sciences (which later became Mahidol University) and Silpakorn University in order to establish the “Student Union of Thailand”.

จากความถี่ของการมีปรากฏาและอภิปราย ที่จัดโดยนักศึกษา ในปี ๒๔๙๙ และ ๒๕๐๐ นี้มีการปรากฏาและอภิปรายทุกสัปดาห์แทบไม่เว้นเลย บางสัปดาห์มีถึง ๓ ครั้ง นักศึกษาเข้ามามีชีวิตในมหาวิทยาลัยวันละ ๒,๐๐๐ คนเศษ^๗

ที่กล่าวมาเป็นสถานการณ์ที่ผู้นำนักศึกษา มธ. ต้องเผชิญ แต่อย่างไรก็ดี มีกลุ่มกิจกรรมส่วนหนึ่งช่วยผลักดันงานทางด้านสหภาพ ในปี ๒๕๐๐ ได้แก่สี่หรือนักเรียนเข้าร่วมสหภาพ พร้อมกับนั้นก็มีวิทยาลัย ๒ แห่งคือ วิทยาลัยการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในปัจจุบัน) และวิทยาลัยเทคนิค (คือวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯในปัจจุบัน) เข้าร่วมด้วย ตัวแทนทั้งหมดได้ติดต่อกับมูลนิธิและของคณะกรรมการตั้งสหภาพจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยและสภาการศึกษาแห่งชาติ^๗

การขออนุมัติได้รับการปฏิเสธจากสภาการศึกษาแห่งชาติ ด้วยเหตุผลที่ว่าตัวแทนนักศึกษาไม่ใช่ นิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน วัตถุประสงค์ไม่ชัดเจนไม่ระบุว่าเมื่อตั้งแล้วจะเข้าร่วมกับองค์กรต่างประเทศหรือไม่ ทางสภาการศึกษาแห่งชาติยังได้มีนโยบายขอให้ทางผู้บริหารมหาวิทยาลัยสอดส่องการทํากิจกรรมของนักศึกษาหากมีข้อสงสัย ขอให้ทางกรมประมวลกลางเข้าช่วยทำ สงครามชีวิตปกป้องกันการแทรกแซงของพวกคอมมิวนิสต์ในหมู่นิสิตนักศึกษา โดยข้อเท็จจริงแล้วทางรัฐบาลยอมต้องหวาดกลัว เพราะในขณะนั้นองค์กรของนักศึกษาในระหว่างประเทศมีอยู่ ๒ องค์กรคือ สหภาพนักศึกษาสากลกับคณะเลขาธิการผู้ประสานงานกับสหภาพนักศึกษาแห่งชาติ องค์กรแรกรัฐบาลเห็นว่าพวกคอมมิวนิสต์และองค์กรหลังเป็นของโลกฝ่ายเสรี^๗

การพัฒนาของขบวนการนักศึกษาหลังปี ๒๔๙๕ มีทั้งต่อสู้เพื่อปัญหาภายในมหาวิทยาลัยและเคลื่อนไหวไปกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศ และจากการเคลื่อนไหวตามลํ้าพังกี่มาแรงหลายครั้งร่วมมือกันจัดตั้งเป็นสหภาพนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยขึ้น องค์กรนี้แม้จะยังมีรูปร่างแต่ชัดแต่ก็กล่าวได้ว่าเป็นผลรวมของการเคลื่อนไหวในระยะสั้น ๆ เพียง ๒-๓ ปี ที่ประสบความสำเร็จพอสมควร การรัฐประหารในเดือนกันยายน ๒๕๐๐ และตุลาคม ๒๕๐๑ ได้ทำลายหนทางที่ขบวนการนักศึกษาก้าวหน้าต่อไป

ด้วยตัวเองตามที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ปี ๒๔๙๑ และ ๒๔๙๖ วิกฤตการณ์ในปี ๒๕๐๐ และ ๒๕๐๑ มีรายละเอียดดังจะกล่าวในตอนต่อไป

สภาพทางความคิด “ก้าวหน้า” ของนักศึกษา

ลักษณะที่ค่อนข้างเด่นเป็นพิเศษของนักศึกษา มธ.-มธ. ก็คือความคิดที่อาจเรียกได้ว่า “ก้าวหน้า” และเป็นความคิดที่เกี่ยวข้องกับ “การเมือง” และ “สังคม” ในมุมที่กว้างขวางกว่าการเล่าเรียนตามปกติ ความคิดที่ปะทุขึ้นมาในช่วงทศวรรษ ๒๔๙๐ นั้น ได้ขยายวงออก จากประชาธิปไตยในลักษณะของชนชั้นกลาง ไปจนถึง ความคิดเกี่ยวกับมวลชนและสังคมนิยมในที่สุด ถึงแม้ว่า ในความเป็นจริงแล้วความคิดเหล่านี้จะจำกัดอยู่ในหมู่นักศึกษาชั้นนำกลุ่มน้อยก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจ จะศึกษาและสำรวจความคิดเหล่านี้อยู่นั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราจะเห็นได้ว่าความคิด “ก้าวหน้า” ของช่วงระยะ ๒๔๙๐-๒๕๐๐ นั้น ได้ส่งอิทธิพลให้ปรากฏอีกครั้งหนึ่ง ในขบวนการเมืองไทยหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

อาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ภายนอกที่สำคัญๆหลายประเด็น ซึ่งมีส่วนกระทบต่อความคิดของนักศึกษา เช่น การเมืองระดับชาติในลักษณะอำนาจนิยม ทำให้เกิดปฏิกริยาต่อต้านในหมู่นักศึกษาด้านหนึ่งเป็นความพยายามที่จะปกป้องพิทักษ์มหาวิทยาลัยของตนไว้ หรือการเมืองระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันระหว่าง ๒ มหาอำนาจคือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ก็ส่งผลให้นักศึกษาเรียกร้องนโยบายต่างประเทศที่เป็นกลางประท้วงการเข้าร่วมในค่ายทุนนิยมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือการประท้วง “สิทธิจักรวรรดินิยม” เป็นต้น

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้เอกสารตีพิมพ์ที่เชื่อว่าอ่านกันในหมู่นักศึกษา เช่น วารสารธรรมจักร, วารสารธรรมศาสตร์ (ยุคแรก) และวารสารนิสิตศาสตร์ แม้จะระบุว่าความ

^๗ ดู แนวนักศึกษา ๑ : ๗ (๑๐ ตุลาคม ๒๔๙๓), หน้า ๓๔.

^๘ อัญชิต ธีรธรรม, อ้างแล้ว.

^๙ เพิ่งอ้าง.

รวมมีบทบาททางการเมืองนอกมหาวิทยาลัยหลังจาก คณะกรรมการนิสิตชารุ่นปี ๒๔๙๓, ๒๔๙๔ และ ๒๔๙๕ เข้าร่วมเรียกร้องสันติภาพจนถูกขับชื่อออกจากทะเบียน และถูกจับกุมคุมขังตั้งที่ใดกล่าวมาแล้ว

การก่อตั้งสหภาพนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

ประสบก रण์ของการจัดงาน “วันมหาวิทยาลัย” เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งในงานวันนั้นมีทั้งการแข่งขันีฬา การแสดงดนตรี การปรากฏาและไต่เวที การออกร้าน และการประกวดภาพถ่ายและใช้ภาพเขียน ตลอดจนประสบกการณ์ที่ต้องต่อสู้ร่วมกันมา เพื่อเข้าร่วมประชุมนักศึกษาเอเชียและแอฟริกาที่บันดุง งานแรกประสบความสำเร็จดีและมีต่อไปอีก งานหลังพบกับคำสั่งห้ามจากรัฐบาลเป็นการด่วน ทั้ง ๒ งานได้ทำให้คณะกรรมการนักศึกษาจาก ๕ สถาบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือซึ่งกันและกันยิ่งขึ้นทางด้าน มธ. ในปี ๒๔๙๙ นี้ นายสุวิทย์ เติมฉิต ได้รับเลือก เป็นประธาน มีนายทองแท้ มหาสุวรรณ เป็นรองประธาน นายพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทักษิณ การคณะนิติศาสตร์มีนายสมหวัง ศรีชัย เป็นหัวหน้า คณะนายทองแท้ มหาสุวรรณ เป็นหัวหน้าคณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชีด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง นายวิจิตร สุรกุลเป็นหัวหน้าคณะรัฐศาสตร์ นายวันรบ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นหัวหน้าคณะเศรษฐศาสตร์ และนายอนุกุล รัตนพันธุ์ เป็นหัวหน้าคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

หลังจากที่ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันหลายครั้ง การประชุมอย่างเป็นทางการจึงมีขึ้นที่มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๔๙๙ นายสุวิทย์ เติมฉิต เป็นตัวแทนจาก มธ. เข้าร่วมประชุมกับ นายประจวบ บุรพรัตน์นายกองค์การนิสิตเกษตร, นายสรวง ภาวภูตานนท์ นายกสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

นายประกอบ บุรพรัตน์ ประธานนักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และนายวิศิษฎ์ วรวิรัต ประธานนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร^๘ ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันเป็นหลัก การที่ว่า

๑. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตและนักศึกษา
๒. เพื่อส่งเสริมความรู้และเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนิสิตและนักศึกษา
๓. เพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของนิสิตและนักศึกษา
๔. เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างนิสิตและนักศึกษา
๕. เพื่อติดต่อกับพันธมิตรและประสานสัมพันธ์กับนิสิตและนักศึกษาระหว่างประเทศ

ที่ประชุมรับหลักการดังกล่าวจัดตั้งเป็นสหภาพนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย และได้เตรียมการวางธรรมนูญของสหภาพต่อไป^๙

การดำเนินงานของสหภาพนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยดูจะไม่ขึ้นเชิงเทาใดนัก และในทางหนึ่งก็ถูกจำกัดบทบาทโดยนโยบายต่อต้านการแทรกแซงคอมมิวนิสต์ของรัฐบาลด้วย ในปี ๒๔๙๙ และ ๒๕๐๐ การต่อสู้ด้าน “ภาพพจน์” ระหว่างค่ายเสรีกับค่ายคอมมิวนิสต์เป็นไปอย่างเข้มข้น มีคณะทูตสันถวไมตรีและตัวแทนทางวัฒนธรรมเดินทางไปเยี่ยมเยียนประเทศจีนและโซเวียต รัสเซียหลายคน นายสุวิทย์ เติมฉิต ประธานนักศึกษา มธ. ก็ได้รับเชิญให้เดินทางไปประเทศโซเวียตรัสเซียเช่นกัน เขาเดินทางไปในปลายปี ๒๔๙๙ และต้นปี ๒๕๐๐ คณะต่อมาก็คือคณะนายสมาน สุวรรณโชติได้เดินทางไปค้นศึกษาประเทศอเมริกาในปลายปี ๒๕๐๐ ในสถานการณ์ดังกล่าวนี้กิจกรรมของนักศึกษาภายใน มธ. มีความเข้มข้น และดูจะเป็นปัญหาสำคัญมากกว่าเรื่องสหภาพนิสิตและนักศึกษา การโจมตีกันว่าเป็นลูกสมุนจีนบ้าง โซเวียตบ้าง สหรัฐอเมริกาบ้าง และชนชั้นผู้ปกครองบ้าง เกิดขึ้นโดยทั่วไป ความเข้มข้นของการมีกิจกรรมพิจารณาได้